

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

ročník 27
november 2017
cena 0,90 EUR

11

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Vážme si obete starých rodičov

NÁŠ ROZHOVOR

PhDr. et Mgr. Peter Mulík, PhD. je absolventom filozofickej i teologickej fakulty. Je členom redakčnej rady Svedectva a znalcom slovenskej histórie. Nedávno došlo k blahorečeniu dona Titusa Zemana, ktorý bol komunistickým režimom odsúdený za pomoc pri úteku ľudí do slobodného sveta. Väčšinou išlo o mladých mužov, ktorí sa chceli stať kňazmi, ale totalitný režim im to nedoprial. Mnohí z členov našej organizácie prešli peklom komunistických žalárov a na mnohých, ktorí ho neprežili s úctou spomínajú. Za mučenícku smrť pre vieru by si iste viacerí z nich zaslúžili povýšenie na oltár. S historikom Petrom Mulíkom sa zhovárme aj o nich.

Čo hovorí štatistika obetí komunizmu na Slovensku? Koho režim prenasledoval a za aké skutky?

Komunistické režimy sú charak-

Peter Mulík počas konferencie v Smoleniciach.

Foto Vlastimil Morávek

teristické tým, že ich perzekúcia zasahovala plošne celú spoločnosť, čo sa oprávnené považuje za teror. Nikto si nebol istý životom (napr. Clementis, Žingor). Falošné obvinenie a zmanipulovaný súdny proces mohol byť použitý proti komukoľvek. Preto sa štatisticky ani nedá vystihnúť charakter perzekúcie, lebo v ustavičnom strachu žila celá spoločnosť. Samozrejme možno definovať jednotlivé skupiny obyvateľstva, ktoré boli

verejnými terčmi komunistického teroru a ich osud mal slúžiť na zastrašenie celej spoločnosti. Išlo najmä o tzv. kolaborantov s predchádzajúcim režimom, príslušníkov národnostných menšín, politických oponentov, podnikateľov, vlastníkov pôdy, roľníkov, ktorí odmietali kolektivizáciu, ale exemplárne a aj trochu teatrálny komunistický režim vystupoval proti cirkvám, najmä katolíckej.

Pokračovanie na 10. strane

Ján Litecký Šveda Metafory na november	2
Eva Zelenayová Satanisti bezbreho útočia	3

Zasadala výkonná rada PV ZPKO	4-5
Učili si obete Katolíckej akcie	6-7
Pietna spomienka v Trebišove	8

Viliam Jablonický Fenomén modernej slovenskej identity	9
Ivan A. Petranský Biela légia – boj za slobodné Slovensko	12

Július Homola Kytica veršov – recenzia	13
Aktivity predsedníctva PV ZPKO	14

Metafory na november

Dovoľte mi tento úvodník poňať trochu umelecky a vyjadriť sa k vážnym problémom cez jednoduché krátke metafory ako čierny asfalt, zelený trávnik a uplakané detské oči.

Metafora čierny asfalt.

Poučení tým, ako vysoké idey veľmi často vedú k horám mŕtvol, začneme na zemi. Napríklad na asfalte. V časoch, keď šialenstvo vyčíňa zdanlivo bez protiváhy a spochybňované sú všetky normálne pojmy, je to veľmi dobrá východisková poloha. Dáva prirodzenú perspektívu.

Všetci vieme, čo je asfalt i to, že u nás sú ním pokryté cesty aj v tej najostatejšej dedine. Samozrejme, ten čierny koberec sa nepoložil sám od seba. (Všimnite si prosím, tu môžeme ešte beztriestne povedať, že je čierny.) Skladali sa naňho naši dedovia, otcovia aj my. Pomaly, korunku ku korunke, aby sa mohol kúpiť parný valec, materiál a bolo z čoho zaplatiť robotníkov. A neskladali sa len na asfalt, ale aj na kanalizáciu pod ním, na mosty, školy a všetko možné. Stálo to aj nejaké odriekanie, veď nedá sa všetko naraz. Môj otec napríklad celý život nebol na dovolenke. Mäso sme mali raz do týždňa. Mustafa sa na asfalt neskladal, aj preto uňho skoro žiadny nie je. A na premostenie menšej rieky mu stačia liany. Ale zato si dal častejšie jahňa či kuskus, alebo si pobafkal z vodnej fajky a poležal pod palmou. Je to jeho životný štýl a za to ho nijako neodsudzujem, naopak, ako umelec mám pre to dokonca pochopenie. Hmotné statky nie sú všetko. Lenže pred časom Mustafovi nahovorili, že bez asfaltu sa žiť nedá. No neporadili mu, ako si ho má spraviť, ako si má našetriť, ale že má chodiť po takom, čo už spravil niekto druhý. Veď to sú jeho „ľudské práva“. Hoci naňho nedal ani halier. A to je, prosím, obyčajné príživníctvo. Príživníctvo je len iné slovo pre krádež. Pre súčasný falošný slovník je však typické, že podporu takého nemorálneho správania ľavičiarci označujú ako vrchol morálky. Opäť tu máme pokračovanie proletárskej revolúcie a obeťou sú zase tí istí – poctivo pracujúci Európania, ktorých voľakedy volali kulaci, teraz rasisti. Najzaujímavejšie na tom však je, že aj ten najväčší a najdôležitejší kameň mudrcov súčasného globalizmu, že trh a jeho nefalšované zásady vyriešia všetko, a teda že každý by mal žiť z toho, čo si zarobí, záhadne vyňali zo všeobecnej platnosti. Už z toho vidno, že sa hrá mimoriadne špinavá a neférová hra.

Metafora so zeleným trávnikom na púšti.

Toto podobnenstvo bude veľmi krátke, jeho prečítanie určite nebude trvať 90 minút. Popri sledovaní snahy našich

futbalistov o miestenky na majstrovstvá sveta som sa dozvedel, že z účasti na MS len veľmi tesne vypadla aj Sýria. Mimochodom, okrem množstva iných krajín sa tejto viacročnej kvalifikácie zúčastnil tiež Irak a Afganistan. Markus Aurelius povedal veľa nadčasových viet, jedna z najmúdrejších je tá, že všade kde sa dá žiť, sa dá žiť dobre. Všeci vieme, že súčasný futbal nie je lacná, ani jednoduchá záležitosť, nejdem to tu rozoberať. Mohli by sme preto túto vetu pokojne zaktualizovať, že kde sa dá hrať futbal, dá sa aj dobre žiť. Alebo aspoň žiť, to dá obyčajná logika. Podľa dirigovaných médií však v Sýrii, Iraku aj v Afganistane sa futbal hrať dá, ale žiť nie. Nie je to zaujímavé?

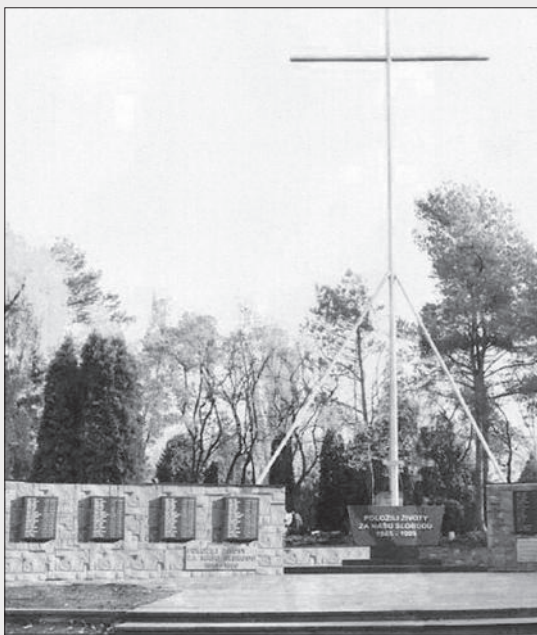
Trochu sentimentálna metafora o uplakaných detských očiach.

Najväčším argumentom, ktorým dobrodúše chcú zrušiť každú diskusiu o imigrantoch, keďže nemajú žiadne rozumné argumenty, sú starostlivo vyľadované a profesionálne nafotené uplakané deti a občas si dokonca cynicky naaranžujú aj nejakú tú utopenú mŕtvolu. No treba si spomenúť aj na iné fotky, ktoré ešte nedávno kolovali po médiách a vždy sa čas od času vracajú – deti v Afrike s nafúknutými bruškami, s vycivenými kostrami, väčšinou ako následky nejakej epidémie. Aj na to, ako sa vždy v Európe zdvihne vlna solidarity a vyberú sa tam na pomoc nejakí lekári a sestričky – neuvieriteľne vzácni ľudia, ktorých sa ani nedá dostatočne vynachváliť. Na druhej strane dobre vieme, že pár obetavých dobrovoľníkov celú tú mizériu nenapraví. Je to niečo ako umývať staničnú halu zubnou kefkou. No niektorí miestni lekári, ktorí by tam mali zachraňovať detské životy ako prví, sa zrazu rozhodnú, že im sa už po prašných cestách chodiť nechce, ani mosty z lián už nie sú pre nich to pravé a fuk ho do Európy. Im sú tie uplakané detské oči načisto ukradnuté. A podvodníkom z nekominterny, ktorí sa neštítia ničoho, dokonca ani zneužívania evanjelií, by som rád pripomenul slová kardinála Petra Turksona, ktorý pochádza z Ghany. Ten sa veľmi rázne ohradil proti masovej migrácii a vyslovil obavy, že Afrika toto púšťanie žilou dlho nevydrží.

Iste, neutekajú iba lekári, vo veľkej väčšine sú to dokonca nekvalifikovaní analfabeti, no predsa len sú to tí aktívnejší z obyvateľstva. Ešte treba pripomenúť, že títo ľudia ani náhodou nezomierajú od hladu. Veď prevádzáčom musia zaplatiť sumy, ktoré u nás taká šička na východnom Slovensku nezrobí ani za rok. Nie, od hladu a od chorôb zomierajú tí, čo ich tam nechajú napospas.

Ján Litecký Šveda
predseda PV ZPKO

SVEDECTVO, mesačník Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja ● **Šéfredaktorka**: Eva Zelenayová ● **Redakčná rada**: Ján Košíar (predseda), Ján Litecký Šveda, Ivan Mrva, Peter Mulík, Ivan A. Petranský, Jozef Rydlo, Juraj Vrábel a Eva Zelenayová ● **Adresa redakcie**: 811 06 Bratislava, Obchodná 52 ● **Telefón**: 02-5263 8156 ● **e-mail**: uzpko@mail.t-com.sk ● **webová stránka**: www.pv-zpko.sk ● **IČO**: 00679879 ● **Cena jedného výtlačku**: 0,90 EUR ● **Celoročné predplatné**: 10 EUR ● **Predplatné pre zahraničných abonentov**: 50 USD vrátane poštovného. ● **Číslo účtu v Sberbank Slovensko a.s.**: SK74 3100 0000 0040 0012 8109, BIC: LUBASKBX ● **EV**: 3851/09 ● **Tlač**: PRINTLAND, s.r.o. ● **Nevyžiadane rukopisy nevraciam** ● **ISSN**: 1338-404X ● **MATERIÁLY** uverejnené v rubrikách „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov.

POZVÁNKA

Organizátor:
Politický väzni Zväz protikomunistického odboja
III. odboj

POLITICKÍ VÄZNI Zväz protikomunistického odboja III. odboj

si Vás dovoľujú pozvať
na

PIETNU SPOMIENKU pri príležitosti Dňa boja za slobodu a demokraciu

v piatok 17. novembra 2017 o 11.00 hod.
pri pamätníku popraveným
a umučeným politickým väzňom komunizmu
na cintoríne vo Vrakuni (ružinovský cintorín) v Bratislave

R.S.V.P. do 14.11.2017
Tel.: 0905 245 571, 02/5263 8156, 02/5263 8154
e-mail: uzpko@mail.t-com.sk

Satanisti bezbreho útočia

Nový zákon uzatvára kniha Zjavenie apoštola Jána, považovaná za proroctvo konca sveta. Ide teda o súčasť kresťanskej biblie a nie o vymyslené mýty. V trinástej kapitole je popisovaná zničujúca nadvláda dvoch šeliem. Prvá vystúpila z mora a celá zem ju obdivovala. Dostala tlamu, aby hovorila veľké veci, aby sa rúhala...Druhá vystúpila zo zeme. Vyzerá ako baránok, ale hovorí ako diabol. Číslo šelmy

SLOVO SVEDECTVA

je 666. Toto proroctvo kresťania veľmi dobre poznajú. Ak sme donedávna považovali zmienky o satanistoch len za niečo okrajové, konšpiračné, v ostatnom čase čoraz intenzívnejšie obsadzujú verejný priestor aj na Slovensku.

Satanizmus má viac smerov, jeden z nich tvrdí, že „pre satanistu je on sám svojím vlastným bohom. Satan je symbol Človeka, ktorý žije tak, ako mu to jeho pyšná živočíšna prirodzenosť diktuje“. V dnešnom svete akoby sa roztrhlo vreco s pyšnými ľuďmi. Vysmieľajú sa tradičným hodnotám a kresťanov sa bolestne dotýka zosmiešňovanie ich symbolov. Nedávno Slovenské národné divadlo uviedlo hru Natália so zobrazením Panny Márie na pozadí hákového kríža. Plagát k filmu Únos zasia pútal pozornosť dvojkrížom umiestneným na smetisku s ukrižovaným súčasníkom. Autor plagátu k filmu Mečiar umiestnil hlavu hlavného hrdinu do symbolu Božského srdca. Čo, ak nie pýcha, vedie tvorcov umenia k prezentácii nahoty na javiskách? V Prahe na prvej scéne, rovnako i v Bratislave, ale aj v Banskej Bystrici...

Vlani na otvorení Gotthardského, najdlhšieho a najhlbšieho

dopravného tunela na svete, sa pred zrakmi prítomných odohrala scéna ako zo Zjavenia apoštola Jána. Na slávnostnom otvorení sa zúčastnili vtedajší najvyšší predstavitelia štátov, švajčiarsky prezident Johann Schneider-Ammann, nemecká kancelárka Angela Merkelová, francúzsky prezident Francois Hollande, taliansky premiér Matteo Renzi, rakúsky kancelár Christian Kern či predseda Európskej komisie Jean-Claude Juncker. Kritici tohto kolo-

sálneho satanistického predstavenia pripomenuli neďaleké pracovisko Európskej organizácie pre jadrový výskum CERN, kde prebieha honba za stále vyššími energiami. Obrazy otvárania pekelných brán v predstavení pripomínali možnosti otvorenia priechodov do iných dimenzií v experimentoch CERN-u.

V podzemných zariadeniach CERN-u vznikajú pri extrémnych fyzikálnych podmienkach elementárne častice, ktoré v našom svete nemôžu samostatne existovať. V roku 2012 sa podarilo detekovať tzv. Božskú časticu – Higgsov bozón, pomocou extrémne silného magnetického poľa (stotisíkrát väčšieho, ako magnetické pole Zeme). Vtedy svetoznámy fyzik Stephen Hawking varoval, že Higgsov bozón môže mať potenciál zničiť svet.

Pred centrárou CERN-u v Ženeve stojí socha Shivu Natara-ja. Šiva je hinduistický boh – ničiteľ vesmíru a Šiva Nataraja je kráľ tanca, ktorý ničí svet, aby mohol byť znovu obnovený. Nie je bez zaujímavosti ani logo CERN-u. Znak schematicky zobrazuje urýchľovač a jeho tvar pripomína tri šestky (či deviatky?). Žeby náhoda?

Eva Zelenayová
šéfredaktorka

Zasadala výkonná rada PV ZPKO

A. Malacký: nesmieme sa ničoho vzdávať

Členovia výkonnej rady PV ZPKO rokovali 4. októbra v Bratislave, v priestoroch predsedníctva organizácie. Privítal ich predseda PV ZPKO Ján Litecký Šveda a na začiatku informoval o kauze, ktorú voči organizácii nenávisťnými reakciami rozpútal denník SME. Povedal, že o tomto probléme sa zhováral s viacerými právnikmi, ktorí neodporúčali podať na denník žalobu, lebo aj keď sme v práve, výsledok súdneho sporu môže byť v nedohľadne. Podľa ich názoru malo by združenie urgovať, aby uverejnili naše stanovisko ako odpoveď na ich články, a súčasne, aby sme ho zaslali na Ministerstvo vnútra SR. Konštatoval, že zatiaľ nemáme nijakú odozvu.

Ján Litecký Šveda zdôraznil, že všetky materiály okolo tejto kauzy boli zaslané na MV SR, ktoré zareagovalo tak, že ho pozval generálny riaditeľ sekcie verejnej správy MZV SR Ing. Adrián Jenčo a žiadal vysvetlenie. „Keď som ozrejmil v čom denník klamal, aké nepodložené informácie uverejnil, Ing. Jenčo moje argumenty akceptoval. Požiadal ma však, aby sme podľa možnosti nedávali podnet na napádanie. Na dôkaz našej nestrannosti som predložil aj náš časopis, kde sme pred parlamentnými voľbami síce uverejnili výzvu ísť voliť, ale neodporúčali sme žiadnu konkrétnu politickú stranu. Bolo dobré, že na konkrétnych príkladoch som mohol dokumentovať našu apolitickosť i v prípade duchovného Jána Košiar.“

Ďalej Ján Litecký Šveda informoval členov výkonnej rady, že pripomenul generálnemu riaditeľovi Jenčovi nevyhnutné zvýšenie sumy dotácie z dôvodu, že organizácia potrebuje aspoň na pol roka zamestnať archivára, lebo vlastní cenné dokumenty, ktoré by bolo potrebné profesionálne spracovať, aby

Schyluje sa k začiatku rokovania.

Foto Eva zelenayová

zostali pre budúcnosť. Tiež na nevyhnutnú rekonštrukciu centrálného pamätníka politických väzňov komunizmu, ktorý je v dezolátnom stave. Povedal, že pán Jenčo prisľúbil stretnutie v tejto veci, keď sa bude uzatvárať koniec roku rozpočet. Ďalej povedal, že tohto roku nebude odborný seminár, nie sú prostriedky, ale na budúci rok je v pláne. Podotkol, že tohto roku naše združenie vydalo dve knižky tematicky aj osobne späté s našou organizáciou.

Schôdza pokračovala riešením praktických otázok týkajúcich sa hospodárenia organizácie. Pani Eva Litecká Švedová informovala, že revízia kontroly odporúča uzavrieť dohody o hmotnej zodpovednosti na všetkých úrovniach organizácie. Po diskusii k tomuto bodu programu oznámil predseda združenia, že všetky regionálne organizácie dostanú jednotný formulár na splnenie tejto úlohy. Predseda RO PV ZPKO v Košiciach a zakladajúci člen organizácie politických väzňov v roku 1990 Štefan Novák upozornil, že v regióne nemajú žiadne priestory, predseda Republikovej kontrolnej komisie PV ZPKO Miroslav Pleceník namietal, že každý, kto dosta-

ne do ruky peniaze, by mal mať dohodu o hmotnej zodpovednosti. „V prípade našej organizácie zrejme ide o ceniny a hotovosť“, povedal. Predseda Ján Litecký Šveda pripomenul, že v majetku organizácie by sme mali mať aj pamätné tabule. Duchovný organizácie Ján Košiar spresnil, že na internetovej stránke je zoznam 41 tabúl, pri ktorých je zaznamenané, kedy boli odhalené.

Predseda Ján Litecký Šveda informoval o stave realizácie pamätnej tabule nášmu zosnulému členovi kardinálovi Jánovi Chryzostomovi Korcovi. „Zostala na plytčine, lebo mesto začalo robiť problémy“, skonštatoval a doplnil ho duchovný organizácie Ján Košiar. Povedal, že pamiatkari odporúčali dať tabuľu zhotovenú z pieskovca na zem, biskupstvo prijalo kompromis a dočasne umiestni tabuľu z mosadze na dva metre vysoký múr kúrie neďaleko sochy Jána Pavla II.

Predsedičku RO PV ZPKO v Žiline Annu Fodorovú zaujímalo, čo je s medzinárodným pamätníkom obetiam komunizmu, ktoré plánovalo INTERASSO. Podpredseda tejto medzinárodnej organizácie politických väzňov komunizmu

Predsedovia /predsedníčky regionálnych organizácií efektívne využívajú spoločné chvíle.

Foto Eva Zelenayová

a duchovný PV ZPKO Ján Košiar vyslovil pochybnosti o jeho realizácii.

Ján Litecký Šveda informoval prítomných, že organizácia oživila kontakty s poslancami za SNS. S podpredsedom PV ZPKO Rafaelom Rafajom navštívili Antona Hrnka, poslanca NR SR za SNS, a požadovali rovnaký postup k zvyšovaniu dôchodkov antikomunistom, ako v prípade antifašistov. Ďalej požadovali zákonným spôsobom dosiahnuť úroveň protikomunistického odboja na úroveň antifašistického. Skonštatoval, že aktuálny stav je taký, že partizánov je menej ako členov protikomunistického odboja, ktorí boli väznení a súdne rehabilitovaní, no výška dotácie tomu zďaleka nezodpovedá.

Bývalý dlhoročný podpredseda PV ZPKO Anton Malacký pripomenul, že

po prijatí zákona o protikomunistickom odboji malo nasledovať vydanie vykonávacích predpisov, čo sa dosiaľ nestalo. Nimi sa mali protikomunistickí odbojárji dostať na úroveň partizánov. Ibaže keď sa návrh zákona dostal do parlamentu, vzbúrili sa komunistickí partizáni, že vrátia legitímácie. Zdôraznil, že dokonca aj medzi niektorými politikmi sa vyskytujú názory, že sme neželaní. Takáto situácia je nielen na Slovensku, ale aj v ostatnej Európe. „Nesmieme sa ničoho vzdávať“ povedal, „aj keď vieme, že dostaneme facky, musíme bojovať za svoje práva. Dvadsaťdva rokov sme mali kanceláriu zadarmo, teraz z 20 poslancov siedmi za KDH hlasovali proti tomu“, priblížil situáciu pobočky v Pezinku. Tiež vyjadril očakávanie, ako sa zachová prezident s vráteným záko-

nom o ÚPN a znepokojenie nad tým, že správanie Ondreja Krajňáka na čele ÚPN viedlo k tomu, že parlament musel zmeniť kompetencie správnej rady a jeho predsedu.

Mirko Tuchyňa podotkol, že sa ho prístup k politickým väzňom komunizmu dotýka a spýtal sa, „prečo my by sme sa nemali dostať na úroveň partizánov?“ Rafael Rafaj navrhol otvoriť diskusiu k dôchodkom, lebo nie sú valorizované.

Predseda RO PV ZPKO v Košiciach Štefan Novák zdôraznil, že čo sa týka dôchodkov, zákon bol schválený, treba ho len dopracovať a trvať na tom, aby platil. A pozornosť upriamil na fakt, že každý politický väzeň, ktorému zo zákona prislúcha príplatok k dôchodku, prečo tento príplatok sociálna poisťovňa prirátava k výške dôchodku v prípade stanovenia nároku na vianočný príspevok. „My nepotrebujeme peniaze na výlety, ale na činnosť organizácie, ktorá nemá ani len svoje priestory“, poznamenal.

Na záver sa účastníci zasadnutia výkonnej rady dohodli na zvýšení ceny za Svedectvo na jedno euro za výtlačok, pričom by sa cena celoročného predplatného nezmenila. Predseda pripomenul najbližšie spoločenské podujatia iniciované a organizované PV ZPKO - v Lutile a v Trebišove. Účastníci prijali tiež návrh, aby sa pripravované podujatia včas oznámili redakcii nášho časopisu a potom s potrebným s časovým predstihom uverejňovali vo Svedectve.

Eva Zelenayová

O čom asi hovoria duchovný PV ZPKO Ján Košiar s podpredsedom organizácie Rafaelom Rafajom?

Foto Eva Zelenayová

Uctili si obete Katolíckej akcie

V sobotu 7. októbra 2017 sa v Lutile uskutočnilo slávnostné odhalenie pamätnej tabule účastníkom vzbury proti tzv. Katolíckej akcii. Lutilčania si v deň výročia vynesenia rozsudku nad osemnástimi farníkmi pripomenuli ich osudy, keď boli odsúdení za svoju vieru a obranu miestneho kňaza. V súčasnosti už žiaden z nich nežije.

Obdobie nástupu vlády komunistov sa vyznačovalo aj prenasledovaním Cirkvi, kňazov, rehoľníkov, ale aj laických veriacich. V mnohých obciach na Slovensku došlo k vzburám v súvislosti s tzv. Katolíckou akciou. Išlo o projekt zameraný na odtrhnutie Katolíckej cirkvi v Česko-Slovensku od vplyvu Vatikánu. Biskupi preto napísali pastiersky list veriacim Hlas biskupov a ordinárov veriacim v hodine veľkej skúšky. Aj napriek zákazu sa komunistom nepodarilo zabrániť prečítaniu listu v kostoloch. Vďaka odvahe kňazov odznel tento pastiersky list z kaza-teľníc v nedeľu 19. júna 1949. Situácia sa potom vyostrovala až napokon došlo k stretu bezpečnostných orgánov s veriacimi. Vzbúr sa na Slovensku zúčastnilo okolo 25 tisíc osôb, z toho bolo 500 odsúdených, preto sa tieto vzbury považujú za jeden z najväčších prejavov odporu verejnosti proti komunistickej moci u nás.

Spomienkový program sa začal sv. omšou v miestnom kostole, ktorej predsedal vdp. ThDr. Ján Košiar, duchovný organizácie Politický väzni Zväz protikomunistického odboja (PV ZPKO)

Pred pamätnou tabuľou.

Foto Eva Zelenayová

V Lutile prišli vzdať úctu rodákom všetky vekové kategórie.

Foto Eva Zelenayová

spolu s miestnym pánom farárom Ing. Mgr. Michalom Slašťanom. Obetné dary pri sv. omši priniesli potomkovia účastníkov vzbury pani Želmíra Loučičanová a pán Lubomír Červenák. Po liturgii bola na priečelí obecného úradu odhalená pamätná tabuľa s menami odsúdených Lutilčanov, nasledovalo kladenie vencov a slávnostné príhovory. Na podujatí sa zúčastnil značný

počet potomkov a rodinných príslušníkov odsúdených občanov obce a jej vedenia i členov Zväzu protikomunistického odboja s jeho predsedom Jánom Liteckým Švedom. Medzi pozvanými hosťami bola predsedníčka regionálnej organizácie PV ZPKO v Banskej Bystrici Helena Halková, predsedníčka pobočky PV ZPKO v Žiari nad Hronom Margita Zimanová, šéfredaktorka časopisu Svedectvo Eva Zelenayová či historik PhDr. Martin Lacko. Slávnostného aktu sa zúčastnil aj čestný občan a rodák z Lutily prof. Michal Valent. Záujem prítomných vzbudzovali politickí väzni Štefan Wolf-Slameníkov a Ing. Július Homola. **Pietneho aktu sa zúčastnili tiež predstavitelia miestnych združení:** predsedníčka senior klubu Zamatka pani Mária Gašparíková, predseda poľovníckeho spolku UPS Lutila Ing. Dušan Hronský s manželkou a včelársku komunitu v Lutile zastupoval Peter Imriš, poslanec Obecného zastupiteľstva.

Pani Margita Zimanová pripomenula, že sudcom Lutilčanov bol Bohdan Ilko, ktorého osobne ako dieťa poznala, lebo „súdil aj nás tri deti po obidvoch rodičoch politických väzňov“. Poďakovala sa členovi PV ZPKO z pobočky v Žiari nad Hronom Ľubomírovi Červenákovi, ktorý poskytol vzácne listiny zo súdneho procesu so súdenými v procese vzbury v Lutile, bez ktorých by tento odvážny čin statočných občanov Lutily zapadol prachom.

(zl)

Pripravení položiť vence...

Foto Eva Zelenayová

Homília vdp. Jána Košiara v Lutile

Modlitba je silná zbraň

Drahí priatelia, bratia a sestry, zišli sme sa, aby sme si uctili a poďakovali za našich odvážnych občanov a farníkov, ktorí v roku 1949 bránili svojho kňaza, dôstojného pána dekana Ladislava Stiffela. Po víťaznom februári 1948 skrsla komunistom, najmä v Prahe, dosť hlúpa myšlienka vytvoriť národnú cirkev odtrhnutú od Ríma. Žiaľ, vznikla už v Masarykovom hesle, Rím musí byť súdnený a odsúdený, ale v roku 1949 dostala celoštátne rozmery. Komunistická strana a štát zorganizovali 10. júna v tom roku Spolok, ktorému dali názov „Katolícka akcia.“ Týmto názvom komunisti zneužili celosvetové úspešné hnutie, ktoré už niekoľko desaťročí pôsobilo v Cirkvi. Oni však chceli vytvoriť vlasteneckú, štátnu cirkev na čele s tzv. vlasteneckými kňazmi, ktorí by spolupracovali s komunistami a budovali tak bez Pána Boha raj na zemi. Bol vypracovaný presný plán, ktorý sa mal zrealizovať. Toto však nezostalo utajené, ako dnes oligarchami pred rokmi nezaplatené dane. Biskupi sa 7. júna 1949 stretli v Olomouci a vydali obezňík, ktorým zakázali katolíkom do tejto tzv. „Katolíckej akcie“ vstupovať. V stredu 15. júna sa tajne stretli v pražskom arcibiskupskom paláci. Prerokovali zásadné problémy napriek tomu, že deň predtým bol do kúrie dosadený štátny zmocnenec. Dokonca v deň tohto tajného rokovania prišla polícia a urobila raziu, ale arcibiskupovi Beranovi, ktorý ju sprevádzal, sa podarilo miestnosť s biskupmi šikovne obísť. Biskupi tzv. „Katolícku akciu“ jednoznačne označili za schizmatickú a v tejto veci napísali pastiersky list pod názvom Hlas biskupov a ordinárov veriacim v hodine veľkej skúšky.

Pastiersky list

„V nesmierne vážnej chvíli nášho náboženského a národného života obraciame sa na vás týmto listom, právom učiacej Cirkvi. Láska k národu a ľudu ČSR nás vedie k tomu, aby sme k vám hovorili v rozhodujúcich dňoch, keď ste sa stali svedkami útokov na jednotu a vedenie katolíckej cirkvi u nás. Sme z ustanovenia Božieho strážcami odkazu Kristovho a zodpovedáme pred Ním za spásu vašich duší. Ako zodpovední predstavitelia Katolíckej cirkvi v ČSR cítíme iste ťažkú zodpovednosť za vývoj náboženských udalostí v našej vlasti a nezastierame, že nadišla rozhodujúca chvíľa veľkých skúšok pre našich drahých veriacich a pre naše verné kňazstvo. Museli by sme sa cítiť pred vami zahanbení, keby sme si počinali ináč, keby sme si nepočínali ako pastieri, ktorí v záujme vašej spásy sú ochotní dať životy za svoje ovce. Musí nás však zaujímať to, či je táto forma priaznivá pre vývoj náboženského života a či je možné takú spoločenskú prestavbu uviesť nejakú do súladu s náukou Ježiša Krista. Dobré vieme, koľkých práv ste už boli zbavení, a nie je ani vám neznáme, koľko prikorí musela Cirkev u nás v poslednej dobe už vytrpieť. Nemusíme vám predkladať, drahí veriaci, o tom zvláštne dôkazy. Obzrite sa len okolo, sledujte udalosti a zistíte ľahko, že Cirkev katolícka v ČSR za storočné služby národom, za svoju kultúrnu a charitatívnu činnosť, za oddanosť svojmu ľudu, za neohrozenosť a utrpenie v dobe okupácie, obdržala trpkú odmenu. Celá náboženská tlač až na niektoré celkom bezvýznamné výnimky bola zrušená: boli zastavené i úradné obezňíky ordinariátov, namiesto nich bol zavedený tzv. Vestník katolíckeho duchovenstva, ktorý ani zďaleka nie je katolícky, a nemá cirkevné schválenie, je vydávaný proti vôli ordinariátov a napriek tomu je určený pre katolíckych kňazov, je redigovaný nekatolíckymi v duchu proticirkevnom. Preto čítanie a prechovávanie tohto časopisu je odtiaľto zakázané a nezostáva nič iné, iba všetky čísla im poslať naspäť.

Odpočúvajú nás

Konferencia biskupov v Dolnom Smokovci, ktorá mala zaujať stanovisko k požiadavkám vlády, musela byť prerušená pre odhalenie odpočúvacieho zariadenia v zasadacej sieni. Niekde boli zakázané i duchovné cvičenia a na mnohých miestach boli znemožňované náboženské púte, ba dokonca boli zneužívané k nenáboženským, politickým účelom. Vcelku možno povedať, že mimo kostola je každá náboženská činnosť úplne znemožnená. Mohli sme my, vaši biskupi, byť s týmto všetkým spokojní a pristúpiť na každú požiadavku, i keď bola v rozpore s prirodzeným a Božím právom? Mohli sme

Vdp. Ján Košiar počas homílie.

Foto Eva Zelenayová

pred svojimi veriacimi ľuďmi a pred celým svetom schváliť každý vývoj, i keď sa tento nezrovnával s duchom náuky Ježiša Krista? Veru, radi dávame cisárovi, čo je cisárovo, ale nebolo možné mu obetovať i to, čo patrí Bohu, lebo Boha treba poslúchať viacej ako ľudí. (Sk 5, 29). Pritom sa nechce nič podnikať proti vôli biskupov. Títo kňazi dali svoje podpisy väčšinou oklamani a pod nátlakom. Neurobili tak vedome ani dobrovoľne a zachovávali rozhodne vernosť Svätej cirkvi a oddanosť svojmu biskupovi, ako to už mnohí súkromne i verejne vyhlásili. Každý pokus o založenie diecéznych, krajských, okresných, alebo farských katolíckych akcií je zakázaný a duchovní i laici, ktorí sa zakladania takýchto akcií zúčastnia, alebo vstúpia do ich výborov, alebo prijímajú nejakú funkciu, budú tým samým skutkom vyobcovaní z Katolíckej cirkvi. Sme si istí, drahí bratia a sestry v Kristu, že schvaľujete tento náš postoj i obozretnosť. Pomáhajte nám a posilňujte nás svojimi modlitbami, svojím rýdzim kresťanským životom a svojou bezvýhradnou oddanosťou svojej matke Cirkvi, aby za pomoci Ducha Svätého našla sa schodná cesta pre úpravu cirkevno-štátnych pomerov. Keby však k takejto dohode už prísť nemohlo, ak totiž už bolo rozhodnuté začať všetkými prostriedkami vyhladzovací boj proti Cirkvi Kristovej a zneužiť ju zastretým spôsobom pre ciele bezbožnícke, tak potom nadišla hodina skúšky pre katolíkov v tomto štáte. Preto ordinári povzbudzujú veriacich vnímať všetko toto z nadprirodzeného pohľadu: Každá skúška je z Božieho dopustenia a iste príspeje k spásu našich duší. Je príležitosťou, aby sme osvedčili svoju vernosť Kristovi, aby sme pykali za svoje poklesky a aby sme sa naučili byť celkom a dôsledne katolíckimi. Zostaňte verní svojmu biskupovi, ktorí s vami trpia, a nedajte sa zlomiť ani vtedy, keby k vám nemohol preniknúť ich hlas. Cirkev je nezniteľná a trpieť pre Krista je najväčšia sláva. Nedajte sa mýliť falošnými prorokmi, varujte sa pred dravými vlkami v rúchu barančom, nedajte sa vyprovokovať k prenáhleným a nepremysleným činom. Bdejte a modlite sa. Všetkým, najmä však tým, ktorí trpia, alebo budú trpieť protivenstvom pre spravodlivosť, žehnáme.“

V Lutile pastiersky list odznel

Maily vtedy neboli a list bol doručovaný osobitnými kuriérmi. Kňazi boli vyzvaní prečítať tento text v nedeľu 19. júna 1949. Niektorí ho prečítali, iní nie, ďalší ešte pridal svoj komentár. Boli aj takí, ktorým ho eštebáci zhabali, lebo chodili v nedeľu ráno po farách. Tu, v Lutile, ho pán farár Stiffel svojim veriacim, vašim starým rodičom prečítal.

Štát a vládna KS ako reakciu na pastiersky list vydala Ohlas Katolíckej akcie. Preto prišli do Lutily 2. júla 1949 dvaja súdruhovia z Kremnice Štefan Liba a Tomáš Šabo. Lenže vaši starí rodičia mali oprávnené podozrenie, že prišli zatknúť pána farára. Čo bolo ďalej, poznáte z rozprávania. Trestné oznámenia, súd, pokuty, väzenie, osemnásť veriacich a pán farár Stiffel, ktorý bol obvinený ako hlavný iniciátor tejto vzbury.

(Redakčne krátené)

Pietna spomienka v Trebišove

Pri príležitosti 66. výročia zaistenia a odsúdenia 12 študentov na dlhoročné väzenie sa 10. októbra v Trebišove uskutočnila pietna spomienka za účasti predsedu PV ZPKO, primátora mesta, miestnych kňazov, členov PV ZPKO a študentov štátneho gymnázia. V roku 1950 študenti gymnázia vyrábali letáky, aby informovali miestne a okolité obyvateľstvo o nebezpečenstve komunistickej moci, o ktorej sa dozvedali z vysielacky Bielej légie. Vedúcim skupiny bol Ján Lukáč. Mladí ľudia si dali názov „Vlčatá bielej légie“. Skupina bola odhalená Štátnou bezpečnosťou a jej členovia zaistení. Vo vyšetrovacej väzbe boli študenti kruto mučení, ponižovaní a odsúdení do najťažšieho väzenia v jáchymovských baniach, kde v neľudských podmienkach ťažili uránovú rudu. Kto zažil jáchymovské peklo, ten by najlepšie vedel rozprávať o krutostiach komunistickej mašinérie. Na ich pamiatku je v gymnáziu umiestnená pamätná tabuľa s menami, ktorá pri tejto príležitosti bola dekorovaná vencom a kvetmi. Po prepustení z väzenia boli odsúdení ustavične sledovaní ŠtB, ktorá im zneprijemňovala život. Nesmieme zabudnúť ani na ich rodičov a príbuzných, ktorí si tiež vytrpeli svoje. Skupina študentov bola rehabilitovaná v roku 1960.

Slávnosť, ktorú zorganizovali PV ZPKO spolu s mestom Trebišov sa začala hudobnou zložkou a básňou

Stretnutie politických väzňov pri pamätnej tabuli v gymnáziu. Foto archív

Júliusa Homolu. Po nej všetkých prítomných privítala zástupkyňa gymnázia PhDr. Jana Nováková. Vo svojom prejave zdôraznila: „Títo mladí ľudia, vtedy študenti, ale v prvom rade ľudia, neprechovávali nenávisť, oni prejavili odvahu, vyjadrili názor, aby nebol nadržaný „jediný správny“ - teda komunistický výklad týchto udalostí našich dejín. Boli to títo mladí ľudia, títo študenti gymnázia, ktorí majú zásluhu na tom, že predsa zvíťazila pravda.“

Primátor mesta PhDr. Marek Čižmár povedal, že žiadna totalita neprinesla dobro, a preto si treba stále pripomínať tieto udalosti a nedovoliť, aby sa niekedy zopakovali.

Predseda PV ZPKO Ján Litecký Šveda zdôraznil, že mladým ľuďom sa dnes otvára nový slobodný život, sú neustále konfrontovaní s propagandou médií, preto je na nich, aby dokázali svoj život formovať hodnotami pravdy, čestnosti a budovali ho v kresťanskej identite.

V diskusii na otázky prítomných odpovedala predsedníčka RO PV ZPKO v Prešove Mária Dvorčáková a Juraj Vrábel. Na slávnosti sa zúčastnili aj bývalí politickí väzni, ktorí prežili kruté väzenie. Predseda RO PV ZPKO v Košiciach Štefan Novák, ktorý ako politický väzeň zažil v uránových baniach najkrutejšie zaobchádzanie. Krajský súd ho ako mladistvého za vlastizradu odsúdil na štyri roky a eskortovali do tábora Tmavý dŕľ do Podkrkonošia. Pán Karol Ďubek za pokus o prekročenie hraníc bol zatknutý a uväznený na 10 rokov. Prešiel si niekoľkými väzeniami a tábormi, až sa dostal do uránových baní do tábora Rovnosť v Jáchymove.

Po skončení slávnosti sa účastníci presunuli do chrámu Návštevy Panny Márie, kde sv. omšu za obete komunistického režimu celebroid rímskokatolícky duchovný farnosti ThDr. Jozef Gnip a gréckokatolícky duchovný Ing. Stanislav Seman za organového doprovodu Juraja Vrábla.

Juraj Vrábel

člen redakčnej rady Svedectva

Mládež bola pri tom.

Foto archív

Fenomén modernej slovenskej identity

Paradoxne modernou slovenskosťou, ako základným a súhrnným fenoménom slovenskej identity, sa v súčasnosti málokto zaoberá. Hoci by sa dala skúmať z pozície viacerých humanitných disciplín a mala by aj na čo z minulosti nadviazať. Stopové prvky možno nájsť u autorov literárnych diel. Neraz však u takých, ktorých identita je zložitejšia a preto ju musia posudzovať akoby zvonku, čo niekedy vedie až k ironickým komentárom. Najzreteľnejšie u prozaika Pavla Vilikovského, menej výrazne u Silvestra Lavríka a Jozefa Banáša a zahmlene u predstaviteľov rôznych druhov umenia najmä mladšej a najmladšej generácie. Tá otrasy z hľadania a často aj nenachádzania autentickej slovenskej identity v rozbúrenom svete prenáša aj na vonok.

Tohto roku však vyšla vo vydavateľstve Post Scriptum prekvapujúco rozsiahla a na naše pomery až monumentálna, takmer šesťstostranová kniha autora Jozefa Markuša, ktorý sám prechádza zložitými súdnymi procesmi. V nich má ozrejmiť otázku podielu viny na zlyhaní niektorých jednotlivcov jednej z najposvätejších našich inštitúcií, Matice slovenskej z obdobia, keď ju opakovanne viedol. Nazýva sa **Slovenské osudy - slovenský osud**. Zaujímú tiež pozoruhodné a invenčné ilustrácie Jozefa Cesnaka, ktorému už na prvý pohľad je zrejmá otázka nášho zložitého a fascinujúceho pochodu dejinami. V nich sa suverénne môžeme opierať o naše skvelé a formotvorné osobnosti, počnúc veľbásnikom Jánom Hollým, Adamom Františkom Kollárom, Štúrom, Sládkovičom, Daxnerom, Moysesom, Kuzmánym, Sasinkom, Hviezdoslavom i ďalšími. Prekvapujúco, ale aj logicky je tento proces v knihe zavŕšený Jankom Matúškom, ako tvorcom textu, ktorý sa sčasti stal národnou hymnou. Tým sa uzavrela podstatná fáza nášho politického a kultúrneho vývoja ako dospelávajúceho národa.

Slovenský príbeh

Paralelne sa Markuš, s veľkou čitateľskou erudíciou, pokúša obsiahnuť cez tieto a mnohé ďalšie osobnosti náš slovenský príbeh a slovenský osud i slovenskosť vôbec. Akým nesmierne zložitým vývojom prechádzal, ale aj heroickými zápasmi kľúčových a formotvorných osobností. Počnúc najstaršími dejinami nielen k prítomnosti, ale ako sa dá očakávať od bývalého prognostika, aj budúcnosti. Autor sa pokúša uchopiť mnohé najzákladnejšie a tajomné pramene identity v nás. V celej zložitosti vzťahov, v ich hĺbočinách a krútnavách, skrytých väzbách a drámach. Preňho však „spojnica osobností (osobnosti) a národ je aj v slovenskom prípade prítomná, intenzívna a neraz priamo rozhodujúca“. Východiskom dlhoročnej reflexie sú mu tri zázračné momenty. Prvým je zázrak pretrvania slovenskej reči v európskom prostredí uprostred mnohých jazykov a dejinných križovatiek, keď mnohé i väčšie náro-

dy jednoducho navždy zanikli. Ďalším je veľký dejinný oblúk slovenského národa, ktorý sa doposiaľ zachoval a rozvíja „na priesečníku mocenských i kultúrnych vplyvov a na veľmi exponovanom mieste na strednom Dunaji“.

Tu vyrovnávajú sa aj s esejistikou Dúchania do pahreby Vladimíra Mináča sa zamýšľa nad životaschopnosťou národa, ktorého nemožno „poraziť, zničiť, vygumovať“, aj pri paradoxnosti, keď mnohí, dokonca spomedzi vlastných, jeho vitalitu popierali ba i dnes popierajú!? Či až znevažujú, neraz poukazujúc na zlyhania jednotlivcov, ktorí netvorí a ani nemôžu tvoriť jadro zdravého národa. Tretím je mu zázrak „slovenskej národnej individuality, originality, kultúry“, až suverenity. „Napriek tomu, že táto národná individualita bola dlho-predlho potlačovaná a zatlačovaná, popieraná a posmievaná. Predsa tu bola, je tu aj bude!“

Veď dodnes sa ocitáme neraz voči tvrdeniam neprajníkov, a to nielen v rôznych historických etapách nášho vývoja, že „Slováci, slovenskosť a Slovensko vlastne nejestvujú a nikdy nejestvovali, hoci očividne je to inak“.

Neprehajdákať dedičstvo otcov

Autor upozorňuje, že historické a kultúrne dedičstvo nie je nejaká skvostná či stuchnutá pamiatka, ale je nevyhnutné ju dennodenne zveľaďovať. Lebo inak ho môžeme ohrozovať a tak deštruovať naše vedomie i sebavedomie a prichádzať o svoju najbyťstnejšiu identitu a charakteristiku národa. Pri skúmaní osudov slovenských osobností, ale aj širšie „slovenského človeka vôbec“ za ústredný fenomén považuje matičný vývoj, ktorý je voči vývoju nášho národa mnohonásobne kratší, zároveň ho však „v zhustenej podobe obsahuje a rozvíja“, čo dokladá a analyzuje vo viacerých rozsiahlych kapitolách. Prítom slovenské osudy sa pokúša uchopiť na celom oblúku našich dejín. Od prvotnej etnogenézy, cez Veľkomoravskú ríšu a Cyrilometodskú misiu, cez otázne obdobie zdanlivého osemstoročného mlčania, bernolákovský obrat, štúrovcov na pozadí novej slovenskej doby a jari, ktorá neskôr vývojovo viedla k Matici slovenskej.

Opierajúc sa o slavistu Jána Stanislava, ale aj ruského Trubačova charakterizuje aj priestorovú stránku slovenského osudu. So Štúrom vyznáva, že najväčšou národnou povinnosťou je nevyhnutnosť byť k sebe úprimný, ale aj schopný hlbokkej sebareflexie. Ďalej na pozadí mnohých ďalších autorov, predovšetkým fundamentálneho textu A. Jurovského zo Slovenskej vlastivedy ešte z roku 1943, sa usiluje pomenovať obdobne vybrané aspekty slovenskej národnej povahy s jej pozitívnymi i negatívnymi črtami. Vníma však, že napriek našim potkýnaniam i pádom, náš dejinný „vzostup a zdvih je neodškriepiteľný“. Práve vďaka mnohým skvelým osobnostiam „máme šancu prežiť a formovať i do budúcnosti slovenský osud s hodnotným obsahom“.

Viliam Jablonický

Vážme si obete starých rodičov

Pokračovanie z 1. strany

Ako vstúpila komunistická ideológia do života kresťanov katolíkov?

Slováci, na rozdiel o Čechov, boli pomerne dobre informovaní o komunistickom terore, lebo HSĽS, ktorá bola počas 1. ČSR a počas 1. SR najsilnejšou politickou stranou, varovala pred komunistickou ideológiou a praxou. V tlači upozorňovala na perzekúciu v ZSSR, v Mexiku, v Španielsku. Preto na Slovensku bolo na konci 2. svetovej vojny ťažké vzbudiť v širokých vrstvách prosovietske sympatie. Tie sa preto zámerne falošne prekryvali umelo oživenou myšlienkou slovanskej príbuznosti s Rusmi. Aj tá sa však rýchlo rozplynula v priamom kontakte so sovietskymi partizánmi a červenoarmejcami – „osloboditeľmi“. Katolíci od ZSSR nič dobre nečakali a ani sa ničoho dobrého nedočkali.

Kňazi a rehoľníci tvorili pre komunistický režim nebezpečnú komunitu azda aj preto, že nemali nad nimi kontrolu, lebo podliehali pápežovi. Boli na mieste obavy nastupujúceho režimu z ich nelojálnosti voči štátu?

Náboženstvo a cirkvi boli pre komunistické režimy neprijateľné z principiálnych dôvodov, lebo mar-

Donedávna sa konferencie na historické témy organizované PV ZPKO konali v Smoleniciach.

Foto Vlastimil Morávek

xizmus-leninizmus sa hlásil k „bojovému ateizmu“. Po spustení železnej opony sa Katolícka cirkev dostala do nelichotivej situácie, lebo Svätá stolica a pápež sa ocitli na druhej – „imperialistickej“ - strane tejto opony. Uznávanie pápeža znamenalo de facto nelojálnosť voči štátu. Pápeži (Pius XI. a Pius XII.) varovali veriacich pred komunizmom a zakázali veriacim spolupracovať s týmito režimami.

To prirodzene vyvolalo verejné útoky režimu na pápeža.

Viacerí kňazi a rehoľníci boli za svoju vernosť cirkvi prenasledovaní, ale aj blahorečení. Z čias komunistického režimu to bol gréckokatolícky biskup Pavel Peter Gojdič, Dominik Metod Trčka, Titus Zeman či Zdenka Schelingová. Zatiaľ sme nezaznamenali blahorečeného laika-mučeníka za

Peter Mulík (tretí sprava) pred pamätníkom obetiam komunizmu na cintoríne Vrakuňa v Bratislave.

Foto Eva Zelenayová

vieru. Naši členovia si každoročne pripomínajú mnohé obete komunizmu za pomoc Cirkvi drasticky umučené a dovlečené až na popravisko. Zatiaľ nikto z nich nebol blahorečený, hoci iste by si to nejeden zaslúžil. Môže Cirkev navrhnúť na blahorečenie aj laikov?

Pôvodne v ranej Cirkvi boli za svätých bez akejkoľvek kanonizácie uznávaní takmer výlučne len mučeníci (laici a zasvätení). Keď sa kresťanstvo stalo štátnym náboženstvom počet mučeníkov rapídne klesol a za svätých boli uznávaní najmä šíritelia viery, ktorí zahynuli počas ohlasovania evanjelia (sv. Vojtech, sv. Wolfgang, sv. Gerhart atď.), ale aj nemučeníci ako napríklad sv. Cyril a Metod. Vtedy sa už stretávame s novým druhom svätých, so svätými panovníkmi, ktorí sa zaslúžili o šírenie viery (sv. Václav, sv. Štefan, sv. Ľudovít, sv. Henrich, sv. Eduard, sv. Ladislav). To boli laici, neklerici. Takou bola aj sv. Alžbeta, sv. Anežka, sv. Hedviga, ktoré si zaslúžili svätožiariu najmä pre svoju charitatívnu činnosť. Prečo však medzi svätcami prevažujú klerici a zasvätené osoby? Lebo Cirkev od počiatku sa delila na stúpcov prísneho nasledovania evanjelia (chudoba, čistota, poslušnosť), teda mníšstvo a na „svetských kresťanov“, ktorí žili evanjelium vo svojich svetských povolaniach v spoločnosti, spravovaní biskupmi. Existovala určitá priorita mníšstva, lebo biskupi sa zvyčajne (na Východe, kde to platí doteraz) menovali z mníchov a rehole boli vyňaté z právomoci biskupov (exempcia). Preto sa dodnes pozerá na rehoľníkov a kňazov, ako na ľudí, ktorí akosi dôslednejšie nasledujú požiadavky evanjelia. Druhý vatikánsky koncil zdôraznil všeobecné kňazstvo všetkých veriacich a upozornilo sa aj na túto nezrovnalosť v kanonizácii svätých. V dnešnej spoločnosti môžu svätci-laici, trpiaci za vieru veľmi povzbudiť iných, ale ešte viac by mohol povzbudiť príklad svätca, otca rodiny, ktorý šíri kresťanstvo svojim vzorným životom, alebo svätej matky, ktorá sa dokáže angažovať v Cirkvi, ale aj dobre vychovávať svoje deti.

S pani Jankou Masařovou v Smoleniciach.

Foto Vlastimil Morávek

Známe sú popravy mladých mužov Pavla Kalinaja a Bernarda Jaška, ktorí posúvali informácie o plánovaných represáliách ŠtB voči rôznym skupinám obyvateľstva biskupovi Michalovi Buzálkovi. Existuje aj množstvo veriacich, ktorí vystúpili na obranu svojich kňazov pred zatknutím. Historik František Vnuk uvádza okolo 60 lokalít, kde sa tak stalo. Boli to najväčšie vystúpenia obyvateľstva voči režimu aj s tragickými dôsledkami. Ale akosi sa im nedostáva patričný ohlas. Čo si o tom myslíte?

Tieto udalosti v čase ich realizácie vyvolávali náležitú odozvu, čo však bolo paralyzované ešte silnejšou negatívnou komunistickou propagandou. Dlhé trvanie komunistického režimu na Slovensku, zastrasovanie a prekrúcanie dejín spôsobili, že slovenskej spoločnosti otupela historická pamäť. Zdá sa, že tieto témy rezonujú už len v akademickej obci a u časti angažovaných politických väzňov. Väčšine spoločnosti sú ľahostajné. Treba dúfať, že mladá generácia nepodľahne dnešnej móde relativizácie ba idealizácie komunistického režimu a začne si vážiť obete svojich starých rodičov.

Meno Hedvivy Rozborovej je jedným z takýchto mien vygravírovaných na Pamätníku politických väzňov komunizmu na bratislavskom cintoríne Vrakuňa. Bola zatknutá a obvinená ako „návodkyňa“ vzbury občanov v Borskom Mikuláši proti uväzneniu miestneho kňaza. Po brutálnom vyšetrowaní štátna nemocnica uviedla dôvod smrti zápal stredného ucha. Vie sa, koľko obetí má tzv. Katolícka akcia? Došlo v niektorom zo štátov východného bloku k blahorečeniu laických veriacich?

Ako som spomenul pápež Pius XII. zakázal katolíkom angažovať sa a podporovať komunistický režim. Odozvou režimu boli pokusy vytvoriť „národné katolícke cirkvi“ a keď to neprešlo tak chceli vyvolať dojem hnutia zdola za „vlasteneckú katolícku cirkev“. Slovenskí katolíci túto taktiku odhalili a bránili vernosť pravej katolíckej viere a Svätému Otcovi. Práve tieto hrdinské obranné aktivity slovenských prostých ľudí by si zaslúžili vyzdvihnutie na oltár. Ako príklad a aj ako varovanie pre budúcnosť.

Eva Zelenayová

Biela légia

– boj za slobodné Slovensko

Protikomunistický odboj v stredo a východoeurópskych krajinách, ktoré sa v roku 1945 ocitli v moci Sovietskeho zväzu, a v ktorých sa postupne sformoval komunistický režim, mal svoje špecifiká odrážajúce rozdiely v jednotlivých krajinách. Slovensko, ako prevažne katolícka krajina, trpelo útlakom protináboženskej ateistickej moci, preto sa odpor proti tomuto systému spájal s obranou náboženských práv a slobôd. Zároveň však Slovensko, ktoré preukázalo v rokoch 1939 – 1945 schopnosť spravovať si vlastný štát, prišlo v roku 1945 o svoju samostatnosť. Protikomunistické aktivity mali teda celkom prirodzene aj rozmer boja za štátnu nezávislosť.

Odbojové aktivity sa na Slovensku objavovali bezprostredne po obnovení Československa. Boli do nich zapojení hlavne mladí idealisti. Aktívne pri tom spolupracovali so slovenským politickým exilom upozorňujúcim na Západe na protidemokratický charakter tzv. ľudovodemokratického režimu a žiadajúcim rešpektovanie práva slovenského národa na sebaurčenie. Nevyhýbali sa ani spolupráci so západnými demokratickými krajinami a ich tajnými službami.

Väznili a popravovali

Povojnový režim od svojich počiatkov prenasledoval kritikov a väznil a súdil tých, ktorí proti jeho nedemokratickému charakteru otvorene vystupovali. Perzekúcie sa zosilnili po roku 1948, keď sa už komunisti nemuseli deliť o moc s inými stranami.

Medzi najvýraznejšie procesy proti ľuďom zapojeným do protikomunistického hnutia, patrili procesy proti Albertovi Púčíkovi a spol. Púčík, koordinovaný zo zahraničia Jozefom Vicenom, opakovane utajene cestoval medzi Slovenskom a Rakúskom a uskutočňoval spravodajskú činnosť. Štátna bezpečnosť tieto aktivity odhalila. Púčíka zadržali začiatkom roka 1949. Proces, v ktorom bolo odsúdených takmer päťdesiat ľudí, sa ukončil v septembri 1950 definitívnym rozsudkom smrti pre troch mladých mužov. Alberta Púčíka spolu s Antonom Tunegom a Eduardom Tesárom popravili vo februári 1951.

Protikomunistické národné aktivity, hoci zaznamenali tvrdý a šokujúci úder, sa však v roku 1949 neskončili. Naopak, Jozef Vicen so svojimi spolupracovníkmi hľadal cesty, ako aktivity zefektívniť a rozšíriť. Výsledkom bolo rozvinutie voľného širokého hnutia spájajúceho odporcov komunistického režimu. Biela légia, ako sa toto hnutie nazývalo, sa stala postrachom režimu, ktorý ju označoval za teroristickú organizáciu. Na počiatku päťdesiatych rokov bola synonymom aktívnej protikomunistickej rezistencie na Slovensku.

Biela légia mala demokratický program založený na ochrane medzinárodne garantovaných ľudských práv. Žiadala slobodu politického prejavu a uskutočnenie slobodných volieb. Nebola vybudovaná na organizačných princípoch, čo dané pomery ani neumožňovali. Išlo o hnutie, ku ktorému sa

mohli jeho sympatizanti pripojiť konkrétnou aktivitou. Sama sa charakterizovala ako „hnutie svojpomoci obyvateľstva na ochranu ľudských práv proti komunistickému štátnemu teroru“.

Pomáhal vysielac

Za príslušníka Bielej légie bol považovaný každý, kto prekazil akúkoľvek komunistickú aktivitu, ktorou by sa poškodzovali základné ľudské a občianske práva, kto varuje ľudí ohrozených komunistami, poskytne pomoc ukrývajúcim sa či zmari prenasledovanie nevinných. Bol ním aj každý, kto komunistov falošne informoval alebo akýmkoľvek spôsobom hatil ich moc.

Významným prostriedkom na šírenie informácií o Bielej légii sa stal rovnomenný vysielac. O jeho vznik sa pričínili predovšetkým v zahraničí pôsobiaci Jozef Vicen s technickou pomocou Karola Murgaša a ďalších emigrantov. Rozhlasová stanica vysielala z Rakúska na krátkych vlnách v rokoch 1950 – 1953 a napriek rušeniu signálu a rôznym problémom, ktoré vysielanie prinášalo, si našla na Slovensku svojich poslucháčov, ktorých získala pre myšlienku protikomunistického odporu. Štátnej bezpečnosti sa hnutie Biela légia nedarilo dostatočne identifikovať práve preto, že existovalo na širokom základe. Jeho príslušníci v danej situácii však nemohli dlhodobo vzdorovať v nerovnom boji, do ktorého komunistický režim zapojil rýchlo budovanú policajnú mašineriu.

Obete komunizmu

S rokmi 1951 – 1953 boli spojené najrozsiahlejšie zásahy moci proti antikomunistom združeným pod hlavičkou Bielej légie. Pred súd sa v rámci niekoľkých skupín museli postaviť desiatky ľudí. Široký rozsah aktivít bol odhalený na Horehroní. V Čiernom Balogu a Hronci bolo s priamou či nepriamou aktivitou spojenou s Bielou légiou spájaných vyše sto ľudí, z ktorých bolo sedemnást odsúdených.

Ostré zákroky zasiahli aj východné Slovensko. Medzi trestnými postihmi, ktoré súviseli s týmto regiónom, vynikali štyri tresty smrti vykonané v apríli 1953. Popravení boli Ján Rešetko, František Bodnár, Bohumil Gruber a Michal Mihók. V procese proti piešťanskej skupine v júni 1953 padli tri rozsudky doživotného odňatia slobody. Dostali ich Ernest Strečanský, Kamil Vančo a Alojz Mičko.

Cieľ odhodlaných mladých ľudí pomôcť k pádu komunistickej moci sa v tomto čase, pochopiteľne, nemohol naplniť. Systém prežil v rôznych podobách až do roku 1989. Zároveň počas celého tohto obdobia pôsobili opozičné sily, ktoré mali najrôznejší charakter a ideové zameranie. Bielej légii však zostalo jedno z najčestnejších miest v dejinách protikomunistického odboja na Slovensku.

Ivan A. Petranský
autor je historik

Chod'te voliť

Je viac-menej isté, že náš časopis sa dostane k čitateľom až po voľbách do VÚC. Ibaže list od pána Františka Juhásza má univerzálnu platnosť, nuž uverejňujeme aspoň základnú myšlienku, ktorú adresoval voličom: Chod'te voliť, nevoľte komunistov ani kandidátov zapletených do káuz.

Vyberajte takých, ktorým bude záležať na osude toho-ktorého kraja. Voľte tých najlepších ľudí. S radou pána Juhásza možno len súhlasiť a využiť ju pri najbližších voľbách.

(zl)

Nezabudli na T. Zemana

Pri príležitosti blahorečenia dona Titusa Zemana, 30. septembra predseda regionálnej pobočky PV ZPKO Bratislava-okolie Anton Malacký položil veniec k pamätnej tabuli na farskom úrade v Šenkviaciach, kde Titus Zeman v rokoch 1949-1950 pôsobil ako kaplán. (em)

Hovorte a píšete pravdu

Naša funkcionárka pani Margita Zimanová sa aktívne zapája do spoločenského života nielen v našej organizácii. Pravidelne vstupuje do kontaktných relácií RTVS a upozorňuje na nešváry v spoločnosti. Aj ráno 6. októbra v relácii o knihách pripomenula, že ani naši historici v Kronikách neuvádzajú pravdu. Vytkla to osobne Dušanovi Kováčovi, ktorý sľúbil nápravu. „Na Slovensku neboli žiadni fašisti. Nevie, kde to zobrali naši politici“, protestovala pani Zimanová v priamom prenose rozhlasu. (ez)

Pod múrom v Ilave

Napriek daždivému počasiu sa 10. októbra v Ilave, pri pamätných tabuliach na väzenskom múre, uskutočnila pietna spomienka na nespravodlivo a protiprávne väznených politických väzňov komunistickým režimom.

Vence k pamätným tabuliam položili panie Hedviga Slivková, Františka Jancová a pán Milan Tunega. Pod múrmi väznice odznela slávnostná báseň i modlitba za politických väzňov.

Pietnej spomienky sa zúčastnili členovia RP PV ZPKO v Ilave pod vedením jej predsedu Ing. Stanislava Porubčana, členovia regionálnej pobočky v Trenčíne pod vedením predsedníčky Heleny Hoštákovéj, primátor Ilavy Ing. Štefan Daško, za kultúrnu komisiu pani Riecka a dekan ilavskej farnosti Mgr. Patrik Sojčák. Ing. Stanislav Porubčan vo svojom príhovore pripomenul, že komunistická moc tvrdo potláčala akýkoľvek náznak odporu či iného zmýšľania.

No netreba zabúdať, že za touto všetkou ohavnosťou boli ľudia. (red)

JÚLIUS HOMOLA

KYTICA VERŠOV

(K 25. výročiu našej republiky)

Kytica veršov

Pod názvom Kytica veršov vyšla v týchto dňoch kniha básní Júliusa Homolu. Vydali ju PV ZPKO k 25. výročiu republiky.

Poézia Júliusa Homolu priam srší láskou k svojej vlasti. Bolestne sa ho dotýka každá nespravodlivosť, teší sa z každého úspechu svojho štátu. Jeho poézia je žičlivá, úprimná. „Náš mladý štát má zástup nadšencov a krdlík vyrývačov“, prihovára sa čitateľovi. A zároveň predostiera: „Že malí sme, chudobní, bezvládni? Boží Duch v srdciach – to naše poklady.“ Homola vidí surovosť každodenného života, no pobáda k láske, nádeji, k uchovaniu dedičstva otcov. Je pevne spätý so svojou domovinou, a preto sú jeho verše pravdivým výkrikom do duše súčaníkov i nastávajúcich generácií. (zl)

Odsúdili vpád vojsk

Členovia regionálnej pobočky PV ZPKO v Lučenci, za účasti predstaviteľov Mestského úradu v Detve na čele s primátorom mesta Ing. Jánom Šufliarským a obyvateľov Detvy 21. augusta položili vence k pamätníku obeť vpádu vojsk Varšavskej zmluvy do Česko-Slovenska v roku 1968. Pripomenuli si obeť tejto agresie a odsúdili ju rovnako ako vtedajší totalitný režim. (ek)

STALO SA

2. novembra 1938 sa v zámku Belvedere vo Viedni zišli zahraniční ministri Nemeckej ríše a Talianskeho kráľovstva Joachim von Ribbentrop a Galeazzo Ciano a podpísali dohodu, ktorou „riešili“ maďarsko-slovenský spor o pohraničné územia. Senec, Galanta, Nové Zámky, Levice, Komárno, Lučenec, Rimavská Sobota, Rožňava a Košice s okolím sa dostali pod zvrchovanosť Maďarska. Ich slovenskí obyvatelia boli vystavení diskriminácii, odnárodňovaniu, ba v niektorých prípadoch aj brutálnemu prenasledovaniu.

6. novembra 1887 odviezli zo Žiliny ďalších 192 katolíckych slovenských detí proti vôli ich rodičov na Dolnú zem, aby sa z nich stali Maďari a kalvíni. Aj v nasledujúcom roku ešte odviezli 86 detí, medzi nimi aj 12- až 15-ročné dievčatá.

7. novembra 1992 zomrel Alexander Dubček, autor a stúpenec socializmu s ľudskou tvárou.

15. novembra 1948 zákonom č. 248/1948 boli zriadené tábory nútených prác (TNP) pre triednych nepriateľov a nepriateľov ľudovodemokratického štátneho zriadenia.

16. novembra 1999 minister spravodlivosti Ján Čarnogurský oznámil, že v rámci svojho ministerstva vytvorí oddelenie pre dokumentáciu zločinov komunizmu.

16. novembra 1989 sa v Bratislave konala študentská demonštrácia.

17. novembra 1989 komunistická polícia brutálne zasiahla proti demonštrujúcim študentom v Prahe.

19. novembra 1989 sa v Bratisla-

November 1989 v Bratislave

Ilustračné foto

ve organizovalo hnutie Verejnosť proti násiliu.

20. novembra 1953 uväzneným členom Katolíckej akcie oznámili, že 168 z nich udelil Zbor povereníkov amnestiu.

20. novembra 1959 vo väzení v Brne zomrel posledný ministerský predseda vlády SR Dr. Štefan Tiso (1897 – 1959). Jeho smrť oznámili manželke až mesiac po tom, čo „byl spopolněn a popel rozptýlen“.

20. novembra 1959 počas 50. rokov bolo na Slovensku pre náboženskú činnosť odsúdených 302 katolíckych kňazov, z nich dvaja na doživotie.

25. novembra 1989 sa v Bratislave na nám. SNP zišlo okolo 70 tisíc občanov, ktorí žiadali zrušenie vedúcej úlohy KSČ a jej mocenského monopolu.

25. novembra 1992 Federálne zhromaždenie ČSFR schválilo ústavný zákon o zániku Českej a Slovenskej

federatívnej republiky uplynutím dňa 31. decembra 1992. Zákon vyhlásil za nástupnícke štáty ČSFR Českú republiku a Slovenskú republiku. Obidvom nástupníckym štátom tento ústavný zákon zakazoval používať štátne symboly Českej a Slovenskej federatívnej republiky.

30. novembra 1989 parlament v Prahe pod tlakom verejnosti zrušil článok 4 Ústavy ČSSR o vedúcej úlohe KSČ v štáte a v spoločnosti. Zrušil aj článok 16, ktorý uzákoňoval marxizmus-leninizmus ako základný princíp výchovy a vzdelávania.

V novembri 1948 odišli zo Slovenska do Viedne niekoľkí členovia Slovenskej tajnej ochrany, ktorí sa dohodli založiť hnutie nenásilnej spoločenskej sebaobrany proti boľševizmu a za obnovu slovenskej samostatnosti. Tak vznikla myšlienka Bielych légii. Ich zakladateľmi boli Albert Púčik, Jozef Vicen, Anton Tunega a Dr. Jozef Mikula.

AKTIVITY PREDSEDNÍCTVA PV ZPKO

■ **Predseda PV ZPKO Ján Litecký Šveda a podpredseda Rafael Rafaj** 3. októbra navštívili v priestoroch NR SR predsedu Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Antona Hrnka poslanca NR SR za SNS. Predmetom rokovania bola snaha nášho vedenia dostať na rokovanie Národnej rady návrh zákona o zvýšení príplatkov k dôchodku pre politických väzňov komu-

nizmu, podobný, ako NR SR nedávno schválila pre protifašistických bojovníkov. Vedenie rovnako sondať možnosť prijatia zastrešujúceho zákona o postavení a pôsobnosti Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja v budúcnosti. Po upresnení niektorých podkladov bolo dohodnuté ďalšie stretnutie. Rokovanie bolo vecné a v ústretovom duchu.

■ **Predseda PV ZPKO spolu s účtovníčkou organizácie** zabezpečili u drobného remeselníka po osobnej obhliadke akútnu opravu pamätníka na bratislavskom cintoríne Vrahuňa. Ide o upevnenie uvoľnených obladačiek a ich vyškárovanie. Táto oprava samozrejme nijako nenahrádza potrebnú celkovú renováciu pamätníka.

PRIPOMÍNAME SI

V novembri si pripomíname významné životné jubileá týchto našich členov a priaznivcov. Spomíname aj na tých členov, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

55 rokov

Mária Blumová, Partizánske
17.11.1962

60 rokov

Helena Hermanová, Svätý Jur
29.11.1957
Ing. Jozef Timko, Veľatý
26.11.1957

65 rokov

Marta Lapšanská, Jamník
12.11.1952

70 rokov

Irena Bieliková, Považská Bystrica
27.11.1947
Milan Kašiar, Ilava
18.11.1947

80 rokov

Ferdinand Šebesta, Bratislava
3.11.1937

81 rokov

Margita Ježová, Spišské Vlachy
5.11.1936

82 rokov

Mária Pavliková, Trebišov
1.11.1935

83 rokov

Veronika Gregorová, Čadca
19.11.1934

84 rokov

Anna Javorská, Banská Bystrica
28.11.1933

86 rokov

Karol Pribiš, Borský Sv. Jur
14.11.1931
Anna Dudoková, Trebišov
18.11.1931

87 rokov

Oľga Olerínyová, D. Kubín
1.11.1930
Irena Stanková, Lučenec
23.11.1930

88 rokov

Viliam Burian, Nitra
27.11.1929
Felix Neštrák, Sereď
19.11.1929

89 rokov

Ján Patka, Sekule
17.11.1928
Ján Brichta, Bratislava
8.11.1928
Paulína Fiľová, Heľpa
3.11.1928

90 rokov

Františka Hlubíková, Bratislava
6.11.1927

91 rokov

Jozef Stančík, Brezno
8.11.1927

104 rokov

Mária Korecová, Nitra
14.11.1913

Jubilantom srdečne blahoželáme.

PRISPELI NA ČINNOSŤ

JUDr. Peter Brňák, Bratislava 50 EUR
MUDr. Dagmar Pechová, Bratislava 10 EUR

Ivana Špániková, Bratislava 50 EUR
Pavol Božík, Nitra 50 EUR
Rozália Tomčová, Vinné 5 EUR
František Petrek, Levoča 10 EUR
Arpád Tarnóczy, Nováky 50 EUR
Mgr. Martin Vrabček, Liesek 30 EUR

Darcom vyslovujeme úprimné poďakovanie

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Naša organizácia dlhodobo zápasí s neštandardnou situáciou, keď pripravuje plány svojej činnosti bez krytia finančnými prostriedkami. Nedostatok peňazí nás núti obrátiť sa na Vás s výzvou o pomoc. Vydávanie Svedectva nie je ďalej možné zabezpečiť z prostriedkov štátnej dotácie, preto sa obraciame na Vás s prosbou, vyhľadať vo Vašom okolí potenciálnych sponzorov nášho časopisu. Ak nebude vychádzať, akoby sme stratili nástroj prezentácie vlastného jestvovania. Azda neprajníci by sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdú podporovatelia ideálov, za ktoré sme trpeli, a ktoré hodlame aj naďalej chrániť a obhajovať. Záujemcovia o pomoc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok na číslo účtu: **SK74 3100 0000 0040 0012 8109, BIC: LUBASKBX**, alebo sa kontaktujú na tel. číslach 0902 199 429 a 0905 737 790.

Darcom úprimne ďakujeme.

Vedenie PV ZPKO
a časopisu Svedectvo

Pripomíname

Úradné hodiny v kancelárii Predsedníctva PV ZPKO v Bratislave na Obchodnej ulici č. 52 sú **v pondelok a v stredu od 9.00 hod. do 13.00 hod.**

Upozorňujeme našich členov, že mimo úradných hodín sa telefonicky nedovoľajú do kancelárie Predsedníctva PV ZPKO.

■ Malé kníhkupectvo Svojet v bratislavskej Liga pasáži ponúka

knihy, ktoré inde nekúpíte. Historickú, vlasteneckú literatúru bez politickej korektnosti, zborníky, kalendáre a časopisy vrátane Svedectva. Otváracie hodiny v pondelok až štvrtok sú od 10.00 do 13.00 a od 13.30 do 16.30, vo štvrtok do 17.30 hod. V piatok od 9.00 do 13.00 a od 13.30 do 14.30 hod. **Informácie na 0903 946 718**

Kníhkupectvo Svojet

Predajňa vydavateľstva MS

Dunajská 18
Liga Pasáž
811 09 Bratislava

Telefón: 0903 946 718
Email: kniha.svojet@gmail.com
Web: www.svojet.sk

ROZLÚČILI SME SA

† Vo veku 76 rokov, 9. septembra 2017, zomrel **Mikuláš MAJZÚN** z obce Závod.

† Vo veku 94 rokov, 15. októbra 2017, zomrel dlhoročný člen PV ZPKO **Ján PARCER** z Prievidze. Posledná rozlúčka so zosnulým sa konala 17. októbra 2017 na cintoríne v Prievidzi.

Pozostalým vyslovujeme úprimnú sústrasť

Článok bol uverejnený v denníku SME 6. októbra 2017

Úrady cez vojnu odporúčali hladným menu à la Adolf

Vodcu SS a ministra policie Nemeckej ríše Heinricha Himmlera pri návšteve Bratislavy pobúrili vysoký štandard obyvateľov mesta.

Dňa 24. septembra 1944 prišiel do Bratislavy na oficiálnu návštevu ríšsky vodca SS a minister policie Heinrich Himmler. Ešte predtým, v lete, na audiencii ubezpečoval prítomných o víťazstve nemeckých zbraní v lete nasledujúceho roku. Na jeseň už zmenil rétoriku.

Po príchode prikázal, aby mu predvolali prezidenta Jozeфа Tisa s predsedom vlády Štefanom Tisom a privítal ich krikom: „Bezočivosť! Opovážlivosť! Nám i sebe ste mohli ušetriť ten puč! Budte si istí, že nemecký vojak tu nastolí poriadok!“

Slovenskú stážnosť, ktorá požadovala zastavenie odsunu Židov, považoval za nehoráznosť, riešenie židovskej otázky pokladal za nedôsledné a bol pobúrený množstvom udelených výnimiek:

„Židia sú tajnými spolupôvodcami Povstania. Ak tu zostanú, budeme mať na krku ďalšiu vzburu. Preto musia byť z tohto územia vypúšťaní, aby sa mohli vrátiť do svojich domov. A to okamžite. Evakuovať sa budú celé rodiny, aby neboli problémy s tými, ktorých by sme tu ponechali.“

Podľa výpovede nemeckého veľvyslanca na Slovensku Hansa Elarda Ludina v po vojnovom súdnom procese sa Himmler ubytoval v hoteli Carlton a bol šokovaný husitou premávkou na bratislavských uliciach.

Veď v samotnej Nemeckej

riši bol absolútny nedostatok pohonných látok a civilná automobilová doprava bola v maximálnej miere obmedzená.

Rozčuľoval sa: „Ulice sú plné mladých mužov. A trhy predávajú, len čo mestom vedú ruských zajatcov. Dobrí slovenskí meštania musia kupovať ovocie svojim slovenským bratom. Trhy sú plné zeleniny, ktorej je v Nemecku taký zúfalý nedostatok.“

Treba si konečne vyhodiť z hlavy, že slovenský štát je ozajstnou autoritou a našim skutočným spojencom.“

Iritovalo ho „aj množstvo odpadu na trhoviskách, z ktorého by bolo možné nasýtiť množstvo hladujúcich nemeckých rodín“.

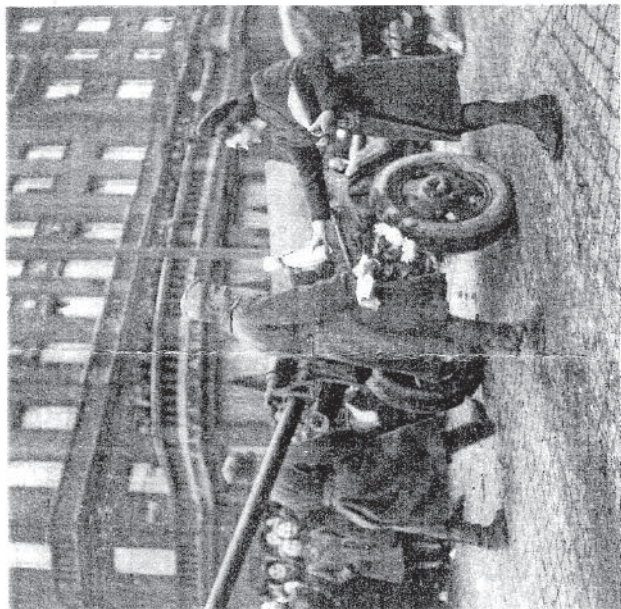
Veď i v Petrzálke obsadennej ríšou bol hlad a úrady od-

porúčali „menu à la Adolf“: „Z múčky repky olejnej možno urobiť aj múčnik, podobne aj z lanových semien.“

Neodporúča sa nadsťavovanie chleba pilinami, lisajníkmi či stromovou kôrou. Z vhodne upravených žaludov možno uvariť Eichelkaffee. Veľmi dostupnou zeleninou sú datelina a lucerna. Je žiaduce pokosiť ich ako mladý porast, aby dávali úrodu opakovane. Jeť možno všetky teplotné živočíchy, žaby sa chytajú na handričku. Nedostatok vitamínov zmierni vývar z mladých výhonkov borovic.“

Maximálne podráždený Himmler nakoniec zobral z hotela Carlton jedálny list, aby ho ukázal samotnému Hitlerovi.

Vladimír Tomčík,
historik, združenie Devínska brána

Obyvatelia Bratislavy sa lúčia pri Carltone s vojakmi Červenej armády, ktorí oslobodili mesto 4. apríla 1945. FOTO – ARCHIV TASR